

Mihail UDROIU

FIȘE DE DREPT PENAL

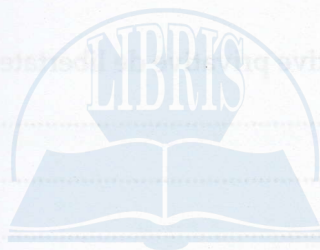
Partea generală

Ediția a III-a

Universul Juridic

București

-2016-

Cuprins

Abrevieri	9
Fișa nr. 1. Aplicarea legii penale în timp	11
Fișa nr. 2. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii.....	40
Fișa nr. 3. Conținutul generic al infracțiunii.....	43
Fișa nr. 4. Cauzele justificative	58
Fișa nr. 5. Cauzele de neimputabilitate	72
Fișa nr. 6. Formele și fazele infracțiunii comise cu intenție.....	93
Fișa nr. 7. Unitatea de infracțiune	105
Fișa nr. 8. Concursul de infracțiuni.....	116
Fișa nr. 9. Recidiva postcondamnatorie	128
Fișa nr. 10. Recidiva postexecutorie.....	140
Fișa nr. 11. Pluralitatea intermediară.....	149
Fișa nr. 12. Pluralitatea de infractori.....	155
Fișa nr. 13. Pedepsele	170
Fișa nr. 14. Individualizarea judiciară a pedepselor.....	194
Fișa nr. 15. Individualizarea regimului sancționator. Soluții care nu presupun condamnarea inculpatului	212
Fișa nr. 16. Individualizarea regimului sancționator. Soluții care presupun condamnarea inculpatului	230
Fișa nr. 17. Individualizarea judiciară a executării pedepsei. Liberarea condiționată	245
Fișa nr. 18. Măsurile de siguranță neprivative de patrimoniu.....	257
Fișa nr. 19. Măsurile de siguranță privative de patrimoniu.....	265
Fișa nr. 20. Răspunderea penală a minorilor. Măsurile educative neprivative de libertate	278

Cuprins

Fișa nr. 21. Răspunderea penală a minorilor. Măsurile educative privative de libertate	295
Fișa nr. 22. Cauze care înlătură răspunderea penală.....	316
Fișa nr. 23. Cauze care înlătură executarea pedepselor	330
Fișa nr. 24. Cauze care înlătură consecințele condamnării.....	347
Fișa nr. 25. Întrebări și exerciții recapitulative	358
Bibliografie generală.....	361
Jurisprudență	363
40	
43	
58	
72	
93	
105	
116	
128	
140	
149	
155	
170	
194	
212	
230	
245	
257	
265	
278	

FIȘA nr. 1

APLICAREA LEGII PENALE ÎN TIMP

✓ NU există o situație de aplicare a legii penale în timp când atât nașterea, cât și stingerea raportului juridic penal (atât săvârșirea faptei, cât și condamnarea definitivă pentru aceasta) au loc sub imperiul unei legi unice, fiind aplicabilă această lege; se va aplica legea în vigoare.

✓ dacă pe durata existenței raportului juridic penal sunt incidente mai multe legi penale succesive, se pune problema determinării legii penale aplicabile în cauză.

PRINCIPII

1. PRINCIPIUL ACTIVITĂȚII LEGII PENALE

2. PRINCIPIUL NERETROACTIVĂȚII LEGII PENALE

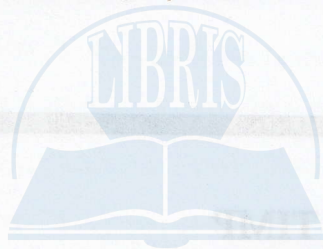
1. PRINCIPIUL ACTIVITĂȚII LEGII PENALE (art. 3 NCP)

✓ decurge din principiul legalității incriminării (art. 1 NCP) și cel al legalității sancțiunilor de drept penal (art. 2 NCP);

✓ desuetudinea nu face ca o lege să iasă din vigoare;

✓ infracțiunile sunt prevăzute în legi și ordonanțe de urgență ale Guvernului. Actele de incriminare semnifică legea penală. Legea penală se aplică tuturor infracțiunilor săvârșite în intervalul de timp cuprins între momentul intrării în vigoare și momentul ieșirii sale din vigoare.

PARTEA TEORETICĂ

 Data săvârșirii infracțiunii, în funcție de care se va analiza legea penală în vigoare¹:

1. data la care a fost comisă acțiunea infracțională – la infracțiunile comise;

2. data la care infractorul trebuia să acționeze potrivit obligațiilor legale pe care acesta le avea – la infracțiunile omisive;

3. data epuizării infracțiunilor continue, continuate sau de obicei;

4. data comiterii activității infracționale, în cazul infracțiunilor progresive (nu cea a producerii rezultatului mai grav);

5. data producerii unei modificări a realității ca urmare a activității infracționale – în cazul infracțiunilor de rezultat (de pildă, data producerii prejudiciului în cazul infracțiunii de înșelăciune);

6. data săvârșirii faptei în cazul infracțiunilor de pericol abstract, respectiv data creării unei stări de pericol efectiv în cazul infracțiunilor de pericol concret.

! OBSERVAȚIE:

Față de caracterul indivizibil al infracțiunilor complexe, acestea vor fi supuse legii în vigoare la momentul consumării lor (cu excepția situațiilor în care acestea au o durată de consumare).

¹ În ipoteza participăției penale, prezintă importanță numai data comiterii faptei de către autor.

Intrarea în vigoare a legii penale are loc

1. la 3 zile calendaristice de la data publicării în Monitorul Oficial;

2. la data prevăzută în textul legii (ulterioară termenului de trei zile de intrare în vigoare);

3. la data publicării în Monitorul Oficial a ordonanței de urgență a Guvernului (sub condiția depunerii prealabile a acesteia la Camera Parlamentului competentă să fie sesizată);

4. la data prevăzută în textul ordonanței de urgență a Guvernului (ulterioară datei publicării în Monitorul Oficial).

Ieșirea din vigoare a legii penale are loc

1. prin abrogarea legii sau a ordonanței de urgență a Guvernului ori prin respingerea ordonanței de urgență de Parlament;

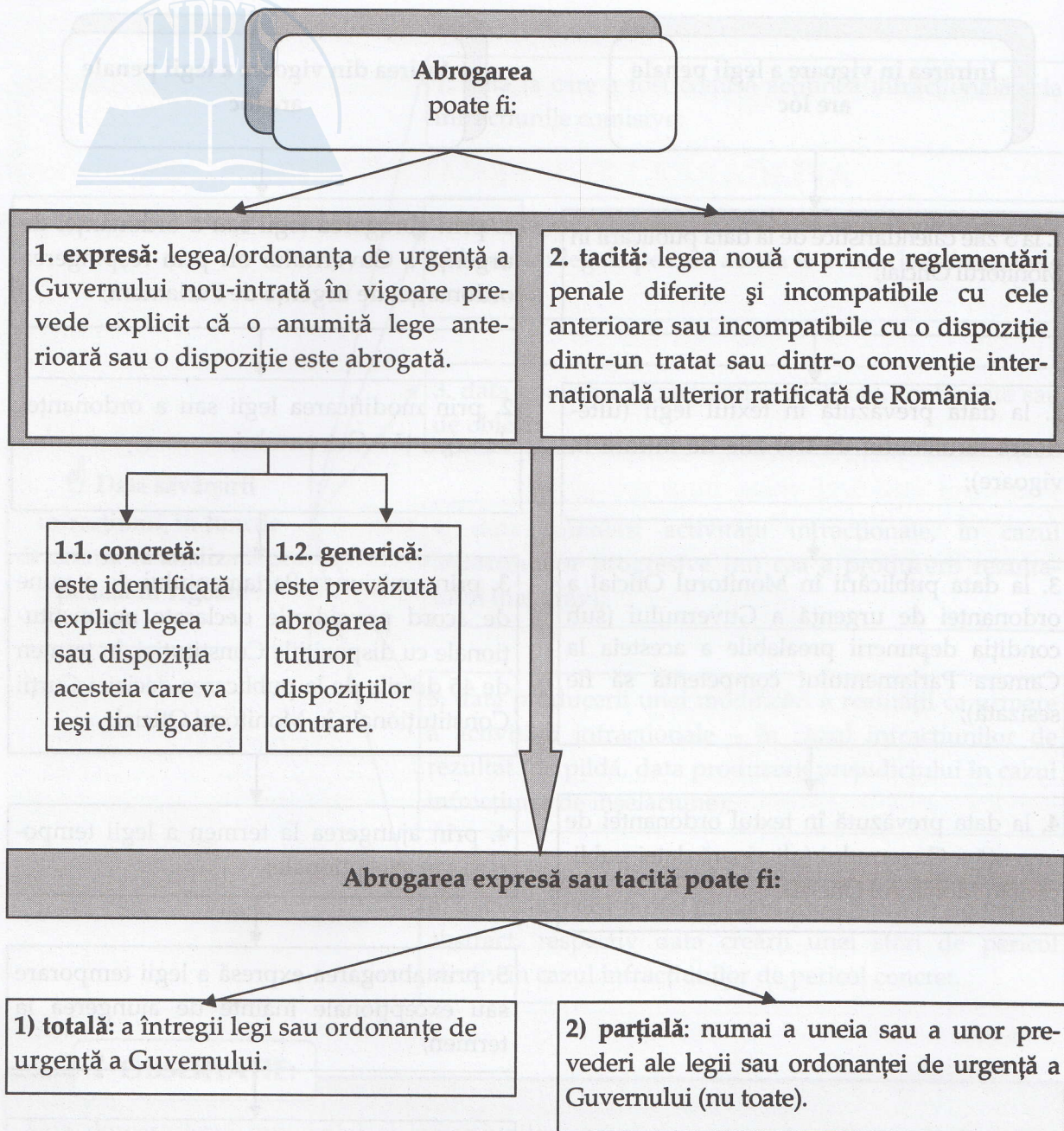
2. prin modificarea legii sau a ordonanței de urgență a Guvernului;

3. prin omisiunea Parlamentului de a pune de acord prevederile declarate neconstituționale cu dispozițiile Constituției, în termen de 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial;

4. prin ajungerea la termen a legii temporare sau excepționale;

5. prin abrogarea expresă a legii temporare sau excepționale înainte de ajungerea la termen;

6. prin încetarea condițiilor excepționale care au condus la adoptarea legii temporare.

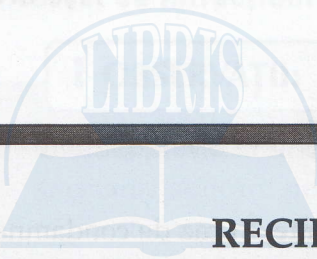
DE REȚINUT:

Abrogarea

- ✓ chiar dacă se abrogă o dispoziție legală, fapta poate fi în continuare incriminată într-o altă dispoziție (alt articol din altă lege penală sau nepenală cu dispoziții penale, altă denumire marginală etc.);
- ✓ abrogarea legii speciale nu echivalează cu dezincriminarea dacă fapta este incriminată în legea generală;
- ✓ nu e posibilă abrogarea legii de amnistie intrate în vigoare;
- ✓ modificarea normei completatoare a unei norme de trimitere atrage și modificarea normei incomplete; în cazul abrogării normei completatoare, norma incompletă va păstra elementele preluate de la aceasta, în afară de cazul în care legea de abrogare dispune altfel;
- ✓ abrogarea normei completatoare a unei norme în alb nu constituie un caz de abrogare a acesteia din urmă, ci de inaplicabilitate a normei penale până la data intrării în vigoare a unei noi norme completatoare.

Dezincriminarea

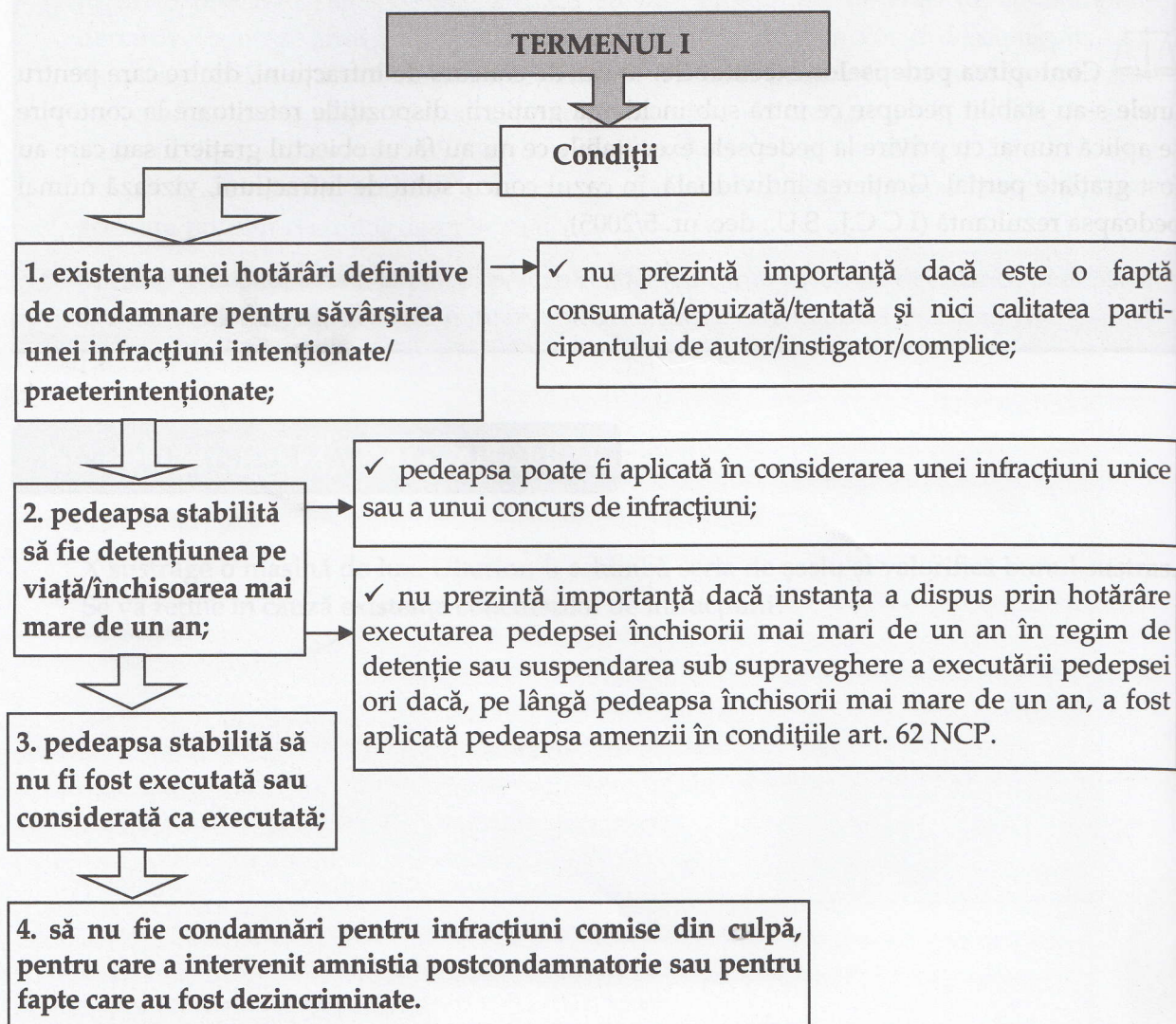
- ✓ abrogarea legii de dezincriminare repune în vigoare normele de incriminare abrogate;
- ✓ concursul de legi penale cu privire la aceeași faptă (aceeași faptă fiind incriminată și într-o lege cu caracter general, dar și în alta ce are caracter special) nu atrage dezincriminarea faptei prevăzute de legea generală, ci vor fi aplicate întotdeauna dispozițiile legii speciale;
- ✓ se va reține dezincriminarea când prin legea nouă:
 1. fapta efectiv comisă nu mai este incriminată sub nicio formă (analiză *in concreto*);
 2. este limitat domeniul de aplicare a unei infracțiuni;
 3. este redusă limita de vârstă a subiectului pasiv în raport cu care fapta era considerată infracțiune, iar la data comiterii faptei persoana vătămată depășise acea limită.

FIȘA nr. 9

RECIDIVA POSTCONDAMNATORIE

A. RECIDIVA POSTCONDAMNATORIE ÎN CAZUL PERSOANEI FIZICE

Când pedeapsa este aplicată prin hotărârea definitivă în considerarea unui concurs de infracțiuni, se va reține existența primului termen al recidivei

a. dacă toate infracțiunile care fac parte din concurs sunt intenționate/

praeterintenționate, iar

pedeapsa rezultantă este

mai mare de un an (chiar

dacă pedeapsa stabilită

pentru fiecare infracțiune

este mai mică de un an

închisoare sau pentru unele

s-a stabilit chiar amenda);

b. dacă pentru una/unele

dintre infracțiunile

intenționate/praeter-

intenționate au fost stabilite

pedepse de peste un an/de

un an/mai mici de un an

închisoare, iar pentru

infracțiunea/infracțiunile din

culpă s-a stabilit pedeapsa

amenzii, pedeapsa

rezultantă fiind de peste un

an închisoare și amenda;

c. dacă pentru

infracțiunea/infracțiunile

intenționate/praeterintențio-

nate s-a stabilit pedeapsa

închisorii mai mare de un

an, iar pentru cea/cele din

culpă s-a stabilit pedeapsa

închisorii de până la un an.

Nu se va reține existența primului termen al recidivei

1. dacă pentru infracțiunile

intenționate/praeterintenționate s-a stabilit

pedeapsa amenzii/închisorii de cel mult un

an închisoare și numai pentru infracțiuni

din culpă s-a stabilit pedeapsa de peste un

an închisoare;

2. dacă în cadrul concursului intră atât

infracțiuni intenționate sau praeterin-

tenționate, cât și infracțiuni din culpă, iar

pedeapsa stabilită pentru fiecare dintre

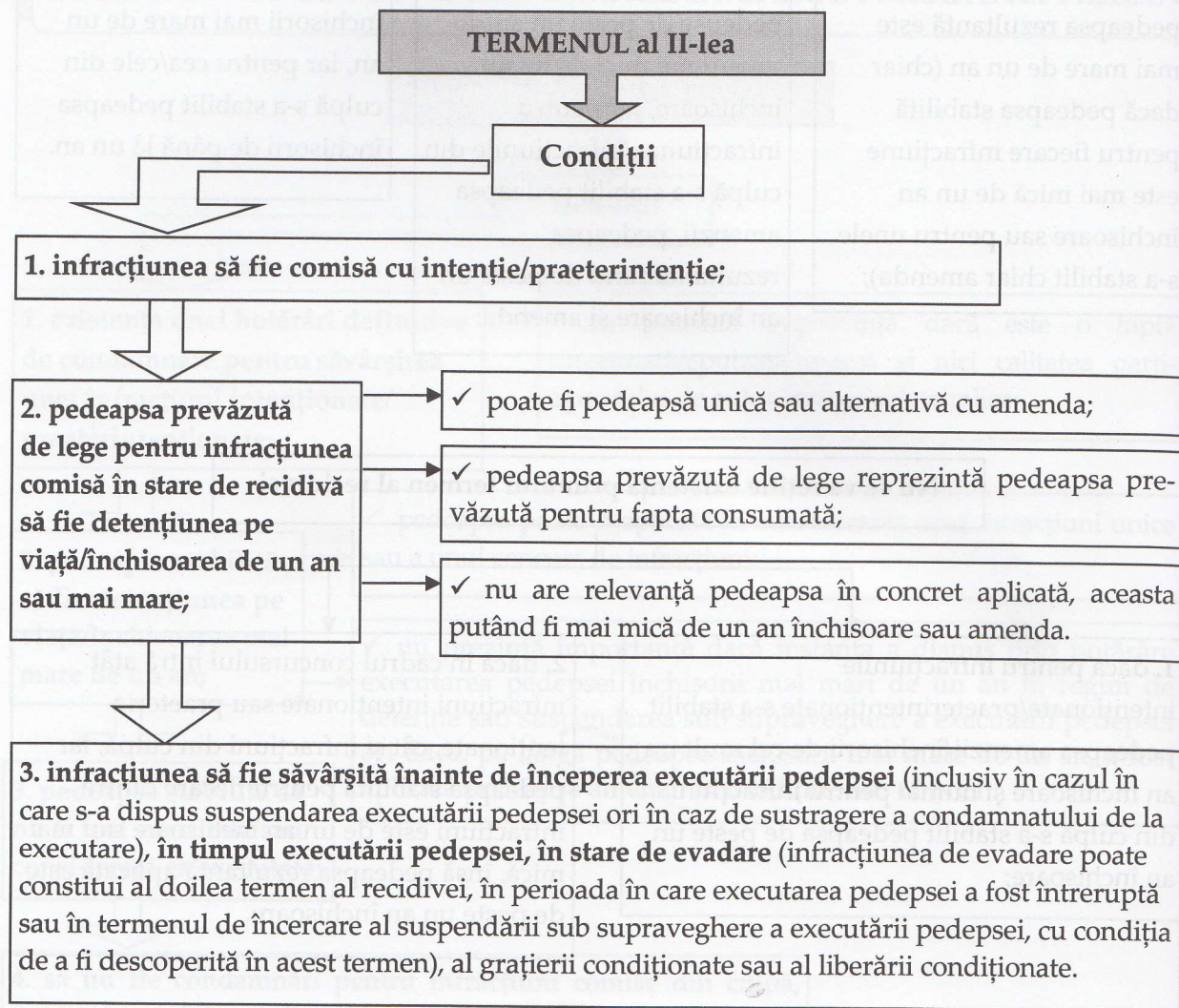
infracțiuni este de un an închisoare sau mai

mică, însă pedeapsa rezultantă aplicată este

de peste un an închisoare.

! OBSERVAȚII:

1. în cazul recidivei postcondamnatorii, poate constitui prim termen și o condamnare în străinătate, dacă hotărârea străină de condamnare a fost recunoscută în România;
2. nu poate constitui prim termen al recidivei o hotărâre definitivă prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei, nefiind o hotărâre de condamnare.

! OBSERVAȚII:

1. se va reține **recidiva postcondamnatorie** dacă o infracțiune continuă, continuată sau de obicei *s-a consumat înainte* de rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, *epuizându-se după* acest moment;
2. se va reține **recidiva postcondamnatorie** în cazul în care o infracțiune progresivă, continuă, continuată sau de obicei *s-a consumat în termenul de supraveghere* al liberării condiționate sau al suspendării sub supraveghere, *epuizându-se după* aceasta, dacă infracțiunea *a fost descoperită* în termenul de supraveghere.

Aplicarea pedepsei principale pentru infracțiunea/infracțiunile comise în stare de recidivă postcondamnatorie

Aplicarea pedepsei în cazul recidivei postcondamnatorii presupune o operațiune **în doi pași**:

- a. SE STABILEȘTE pedeapsa pentru infracțiunea ce constituie termenul al II-lea, făcându-se abstracție de starea de recidivă;
- b. SE APLICĂ pedeapsa pentru recidivă (cumulul aritmetic).

1. atât termenul I, cât și termenul al II-lea al recidivei sunt formați dintr-o infracțiune

a. Regim sancționator: pedeapsa stabilită pentru infracțiunea săvârșită ulterior și pedeapsa stabilită pentru prima infracțiune/restul rămas neexecutat la momentul comiterii noii infracțiuni **se cumulează aritmetic**.

b. Deducere: din pedeapsa rezultantă se va deduce ceea ce s-a executat între data săvârșirii noii infracțiuni (al doilea termen) și data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești (inclusiv eventuala reținere/arestul preventiv/arestul la domiciliu pentru infracțiunea ce constituie al II-lea termen al recidivei).

! OBSERVAȚIE:

Pedeapsa rezultantă aplicată nu poate depăși maximul general al pedepselor.